

ESKİŞEHİR İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
ÖLÇME DEĞERLENDİRME MERKEZİ
2022-2023 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI DERSİ 9. SINIFLAR
İL GENELİ 1. DÖNEM 2. SINAV SORULARI

1. Romanlar genel olarak konularına ve yansıttıkları edebî akımlara göre sınıflandırılır.

Buna göre aşağıdaki roman türlerini kısaca açıklayınız.

Macera (serüven) romanı:

Günlük hayatta az rastlanan, ilgi çekici olayları okuyucuda heyecan ve merak uyandıracak biçimde anlatan roman türüdür.

Sosyal roman:

Sınıf çatışması, geçim sıkıntısı, göç gibi toplumsal ve ekonomik sorunları veya birtakım töreleri ele alan roman türüdür.

Bilim kurgu romanı:

Gelecekte olabilecek olayları bilimsel bir yaklaşımla, hayal gücünü de kullanarak anlatan roman türüdür.

Egzotik roman:

Uzak ve yabancı ülkelerin doğa ve insanlarını konu edinen roman türüdür.

2. Parçada kullanılan bakış açısını altına yazınız.

“Onun fikirlerinde ve duygularında hiçbir şey değişmemiştir. Bu gidişten o da memnun değil, ne bu yaşayış tarzını, ne evlerine girip çıkan insanları, o da beğenmiyor; fakat ne çare ki iş çıkırından çıkmış, karısına olan zaafı yüzünden yahut daha başka sebeplerden kendini bir kere bu korkunç akıntıya kaptırmıştır; bu müdafaalar bu zaafa bir mazeret göstermekten başka bir şey için değildir.”

Hâkim Bakış Açısı

3. Postmodern romanda çeşitli metin türlerinin biçim ve anlatım özelliklerinin taklit edilmesidir. Binbir Gece Masalları'nda ve halk hikâyelerinde anlatıcı, başkalarından dinlediklerini aktarır. Bunu yaparken de “rivayet ederler ki, derler ki” gibi kalıplaşmış ifadeler kullanır. İhsan Oktay Anar'ın Puslu Kıtalar Atlası adlı romanında biçim ve anlatım özellikleri açısından aynı tekniği kullanması bu tekniğe bir örnektir.

Parçada bahsedilen roman anlatım tekniği nedir?

Pastiş

4. Recep onlardan beş dakika kadar önce Çakırsaraylı'nın yanına varmış ve olup bitenleri anlatmıştı. Çakırsaraylı Hoca'ya büyük bir itibar gösterdi. “Her şeyde emir senin, ağa sensin,” dedi. Köy tamamen Çakırsaraylı'ya bağlıydı. Fakat yine de tedbirli olmak gerekti. Hoca onun dediklerini ağızını açmadan dinledi ve sonunda da “Peki,” dedi. Ortalık ağardığı zaman artık o kar gibi sarıklı, latalı, sakallı İstanbullu Hoca yoktu. Yerine yün başlıklı, kadı biçimi şalvarına yumuşacık lâpçin mes çekmiş, salta giymiş, beli fişekliki tığ gibi delikanlı gelmişti. Hoca sakallarına ustura vururken belli belirsiz bir üzüntü duydu. Hepsini de bu kadarla kaldı. Arkası çiçekli yeşil tenekle kaplı aynaya baktı baktı ve “Allah!” diye içini boşalttı. Bundan sonra artık ağızından kelimeler miskalle çıkacaktı. En çok yarırdığı da, şimdilik, belindeki toplu tabanca idi. Onun neye yarayacağını bilmiyordu ve bu tabanca yüzünden kendini çok gülünç buluyordu.

Parçadan hareketle aşağıda verilen zamirleri örnekendiriniz.

Zamir türü	Örnekler
Kişî zamiri	Recep onlardan beş dakika kadar önce Çakırsaraylı'nın yanına varmış ve olup bitenleri anlatmıştı. Hoca onun dediklerini ağızını açmadan dinledi.
İşaret zamiri	Onun neye yaracağını bilmiyordu.
Belgisiz zamir	Hepsini de bu kadarla kaldı.
Soru zamiri	Onun neye yarayacağını bilmiyordu.
Dönüşlülük zamiri	Bu tabanca yüzünden kendini çok gülünç buluyordu.

5. Verilen davranış özelliklerini tip veya karakter olarak değerlendirip yazınız.

I. Ahmet Mithat Efendi'nin Felatun Bey ile Rakım Efendi romanındaki "Felatun Bey" in Batı taklitçiliği ve alafrangalığı

tip

II. Küçük Ağa romanındaki Çolak Salih'in bir kolu kaybettikten sonra tekrar kendini toparlaması ve Milli Mücadele'ye bu haliye büyük katkı sağlaması

karakter

III. Çalığışu'ndaki "Feride"nin, ideal bir öğretmen ve genç kız olması

tip

IV. Gonçarov'un Oblamov adlı eserindeki Oblamov, tembelliğiyle sivrilmiş bir roman kişisi olarak önümüze çıkar.

tip

V. Bozkurtların Ölümü romanında Kürşad'ın yiğitliği ve Çinlilerle mücadelesiyle kendinden sonra gelecek nesillere örnek olması

karakter

6. Evlendikten sonra Şevket'in günden güne süzülüşü ve eridiği görülüyordu. İstanbul'daki bu öldürücü eğlence gecelerinden sonra çok kere yatmadan çantasını alarak sokağa çıkıyor, akşamlara kadar kim bilir nerelerde ne şekilde didişip uğraşüyor, ortalık karardıktan sonra yorgunluktan bitmiş bir halde eve dönüyordu. Fakat onun yatağa girecek derecede hasta olduğunu kimse görüp anlamıyor, karısı ile bir rahat yemek yemesine bile meydan vermeden önlerine katıp yine gece eğlencelerine sürüklüyorlardı. Görünüşe göre idare hâlâ Hayriye Hanım'da idi. Fakat kadıncağız artık ipin ucunu iyiden iyiye kaçırmıştı. Evde su gibi para sarf ediliyordu. Bu para nereden geliyordu? Şevket ölesiye çalışmak pahasına da olsa bu korkunç masrafı karşılayacak kadar para kazanıyor muydu? Yoksa çocukcağız borca mı batıyordu?

Parçadan yola çıkarak aşağıda verilen yapı unsurlarını yazınız.

Olay: Şevket'in aile fertlerinin gereksiz harcamaları yüzünden günden güne çımaza sürüklenmesi

Kişi: Şevket , Hayriye Hanım

Mekan: İstanbul, dar mekan ev

Anlatıcı: O anlatıcı

Tema: Batılı yaşantının yanlış anlaşılması

Çatışma: İsrif ve tutumluluk

7. Aşağıdaki cümlelerde belirtilen yargılar doğru ise yanına "D", yanlış ise "Y" yazınız.

a. Trajedide kaba ve çirkin sözlere yer verilmez. (D)

b. İç konuşma tekniğinde, kahramanın duygu ve düşünceleri bizzat kahramanın kendisi tarafından aktarılır. (D)

c. Edebiyatımızda Batılı anlamda ilk tiyatro örnekleri Tanzimat döneminde görülmüştür. (D)

d. Dramalar konularını tarihten ve mitolojiden alır. (Y)e. Postmodern romanda daha önce yazılmış bir metnin içerik yönünden örnek alınmasına ironi denir. (Y)

8. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun sözcüklerle doldurunuz.

a. Türk edebiyatındaki ilk yerli roman örneği Şemsettin Sami'nin **Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat** adlı romanıdır.

b. Romanın bütününe hâkim olan temel duygu veya düşünceye **tema** denir.

c. Kişilerin ve toplumun aksayan yönlerini güldürücü öğelerle iç içe yansıtan tiyatro türüne **komedî** denir.

d. Batılı anlamda tiyatro Türk edebiyatına Tanzimat'la birlikte gelmiştir. Bu dönemde İbrahim Şinasi, Batılı ilk oyun olan **Şair Evlenmesi** adlı eseri yazmıştır.

e. Kahramanın zihninden geçen düşüncelerin belli bir sıralama olmaksızın sayıklama şeklinde aktarıldığı anlatım tekniğine **bilinç akışı** denir.

9. Tablodaki boşlukları birinci sütunda verilen özellikleri dik-kate alarak doldurunuz.

	Trajedi	Komedi	Drama
Üç birlik kuralı	uyulur	uyma zorunluluğu yok	uyulur
Konusu	tarih ve mitoloji	tarih, mitoloji ve günlük olaylar	günlük olaylar
Kahramanları	soylu ve seçkin kişiler	her tabakadan kişiler	sıradan kişiler
Üslup / Dil	kusursuz bir dil, seçkin bir üslup	halkın anlayacağı basit bir dil kullanılır	yalın, sade, halkın anlayacağı bir dil
Kaba ve çirkin olaylar	kaba ve çirkin sahnede gösterilmez	kaba ve çirkin olaylar sahnede gösterilir.	kaba ve çirkin olaylar sahnede gösterilir.

10. Aşağıdaki tiyatro terimlerini kısaca açıklayınız.

Tuluat:

Metin dışı, o an akla geldiği gibi hareket etme, söz söyleme, doğaçlama.

Pantomim:

Dünceleri ve duyguları gövde ve yüz hareketleriyle yansıtmayı amaçlayan sözsüz oyun.

Mimik:

Duygu ve düşünceleri yüz ifadeleri ile yansıtmaya işi.

Süflör:

Perde gerisinde oyunu metinden takip eden ve unutulmuş sözleri fısıldayarak oyunculara hatırlatan görevli.

Adaptasyon:

Yabancı dille yazılmış bir oyunu, yerel koşullara uygun biçimde kendi diline çevirme, uyarlama.

11. Bu bakış ancak bir an kadar sürdü. Sonra göz kapakları yavaşça düştüler ve o, yere yıkılacak gibi sallandı. Hemen kendisini topladı. Bir kere daha etrafına bakındı. Sanki bir imdat bekliyor gibiydi. Kendisini bu kahredici, bu parçalayıcı ağırlardan nasıl kurtaracaktı? Nihayet kafasına bir şey vurulmuş gibi inledi. Gerisingeriye dönerek değirmenin öbür başına, çarkların ve kayışların kudurmuşçasına döndükleri köşeye doğru ileri atıldı. Bir nefes alımı kadar hepimiz olduğumuz yerde kaldık, sonra delice bağırarak arkasından koştuk.

Metinden 5 tane zarf bularak bu zarfların türlerini ve metindeki işlevlerini örnekteki gibi tabloya yazınız.

Zarf	Türü	Metindeki işlevi
sonra	zaman zarfı	Eylemi zaman yönünden etkilemiş.
yavaşça	durum zarfı	Eylemin nasıl yapıldığını bildiriyor.
nasıl	soru zarfı	Eylemi soru yönüyle nitelemiş.
ileri	yer-yön zarfı	Eylemin yönünün bildirmiş.
bir an kadar	miktar zarfı	Eylemin miktarını bildirmiş.
delice	durum zarfı	Eylemin nasıl yapıldığını bildiriyor.